

รายงาน สถานการณ์ คุณภาพสิ่งแวดล้อม

ปี 2550

ตุลาคม 2549 - กันยายน 2550

สิงห์บุรี

อ่างทอง

พระนครศรีอยุธยา

ปทุมธานี

นนทบุรี

สมุทรปราการ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธันวาคม 2550

รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

ปี 2550

ตุลาคม 2549-กันยายน 2550

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธันวาคม 2550

คำนำ

รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ปี 2550 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน 6 จังหวัดในกลุ่มน้ำเจ้าพระยา และกลุ่มน้ำภาคกลาง โดยเริ่มตั้งแต่จังหวัดสิงห์บุรี จนถึงปากแม่น้ำจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นข้อมูลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรอบปีงบประมาณ 2550 สารสำคัญของรายงานประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป สิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน แหล่งกำเนิดมลพิษ สถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างศักยภาพองค์กรและบุคลากร เหตุการณ์สำคัญในรอบปี และงานศึกษาวิจัย

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี โคร่ขอขอบคุณ กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนงบประมาณและให้ใช้ข้อมูลมาวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและขอขอบคุณทุกฝ่าย/กลุ่มงานในสำนักงานที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่จะนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นต่อไป

(นางจัญญ์ จิรัญฐิติ)

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี

ธันวาคม 2550

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	ฉ
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ฅ
1. ข้อมูลทั่วไป	
1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	1-1
1.2 ลักษณะภูมิประเทศ	1-1
1.3 ลักษณะภูมิอากาศ	1-3
1.4 ประชากรและการปกครอง	1-4
1.5 สภาพสังคมและเศรษฐกิจ	1-6
2. สิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน	2-1
3. แหล่งกำเนิดมลพิษ	3-1
4. สถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อม	
4.1 สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินปี 2550	4-1
4.2 คุณภาพอากาศและเสียง	4-14
4.3 น้ำเสียชุมชน	4-22
4.4 เรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน	4-27
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	
5.1 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	5-1
5.2 คลองสวยน้ำใส	5-14
5.3 เครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง	5-37
5.4 การส่งเสริมพหุภาคีในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	5-42
5.5 ธนาคารขยะรีไซเคิล	5-45

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

6.การเสริมสร้างศักยภาพองค์กรและบุคลากร

6.1 การรายงานผลคุณภาพน้ำผ่านระบบอินเตอร์เน็ต	6-1
6.2 ศักยภาพของห้องปฏิบัติการสิ่งแวดล้อม	6-4
6.3 การจัดการความรู้	6-8
6.4 การบริหารจัดการระบบสารสนเทศสิ่งแวดล้อม	6-13
6.5 การพัฒนาห้องสมุด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี ปี 2550	6-17

7.เหตุการณ์สำคัญในรอบปี

7.1 โครงการฟื้นฟูเพื่อสายใยรักแห่งครอบครัวผู้ประสบภัยพิบัติ	7-1
7.2 วิกฤตการณ์แม่น้ำเจ้าพระยาน้ำปลาตาย	7-4
7.3 อุบัติภัย กรณีไฟไหม้ บริษัท เมดิโกลฟส์ จำกัด	7-8
7.4 กิจกรรมวันสำคัญทางด้านสิ่งแวดล้อม	7-12

8.งานศึกษาวิจัย

8.1 การตรวจวิเคราะห์หาปริมาณแอมโมเนียในตัวอย่างน้ำโดยวิธีฟิเนต	8-1

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน
- มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด
- มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป
- มาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป

สารบัญตาราง

	ตารางที่	หน้า
1-1	ข้อมูลลักษณะภูมิอากาศในพื้นที่	1-3
1-2	จำนวนประชากรในปี 2547-2549	1-5
1-3	เขตการปกครองในพื้นที่	1-5
2-1	พื้นที่ป่าชุ่มน้ำในเขตพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี	2-8
4-1	คุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 1	4-5
4-2	คุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2	4-6
4-3	คุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3	4-7
4-4	คุณภาพน้ำแม่น้ำน้อย	4-8
4-5	คุณภาพน้ำแม่น้ำป่าสัก	4-9
4-6	คุณภาพน้ำแม่น้ำลพบุรี	4-10
4-7	คุณภาพน้ำคลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา	4-12
4-8	รายละเอียดสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี	4-15
4-9	ผลการตรวจจัดระดับเสียงรบกวนในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ	4-21
4-10	ข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียและปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นของเทศบาล 6 แห่ง	4-22
4-11	ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลจำนวน 6 แห่ง	4-24
4-12	จำนวนเรื่องร้องเรียนแยกราชจังหวัดในปี 2550	4-27
4-13	ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในปี 2550	4-27
4-14	ช่องทางการร้องเรียนที่มีการใช้บริการ	4-28
4-15	แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียน	4-28
4-16	ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2550	4-29
4-17	แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2550	4-29
4-18	ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดนนทบุรี ปี 2550	4-30
4-19	แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดนนทบุรี ปี 2550	4-30
4-20	ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ปี 2550	4-31
4-21	แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ปี 2550	4-31
4-22	ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2550	4-32
4-23	แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2550	4-32

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4-24	ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดอ่างทอง ปี 2550	4-33
4-25	แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดอ่างทอง ปี 2550	4-33
4-26	ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2550	4-34
4-27	แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2550	4-34
5-1	ความสอดคล้องของตัวชี้วัดระหว่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2550-2554 และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคกลาง พ.ศ.2550-2554	5-2
5-2	การนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2550-2554 ไปปฏิบัติ	5-7
5-3	รายชื่อคลองที่ดำเนินการโครงการคลองสวย น้ำใส ปีงบประมาณ 2550	5-14
5-4	เปรียบเทียบคุณภาพน้ำคลองสามชัยก่อนและหลังดำเนินการ	5-27
5-5	เปรียบเทียบคุณภาพน้ำคลองระบายน้ำ 1 ขวามหาราช 3 ก่อนและหลังดำเนินการ	5-29
5-6	เปรียบเทียบคุณภาพน้ำคลองปลายนา ก่อนและหลังดำเนินการ	5-31
5-7	เปรียบเทียบคุณภาพน้ำคลองโตะใหม่ ก่อนและหลังดำเนินการ	5-33
5-8	เปรียบเทียบคุณภาพน้ำคลองบางน้ำผึ้ง ก่อนและหลังดำเนินการ	5-35
5-9	ชื่อและจำนวนสมาชิกเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ คู่มือน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง	5-38
5-10	จำนวนโรงเรียนที่ดำเนินการธนาคารขยะรีไซเคิลในปี 2550	5-46
5-11	รายชื่อโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกระดับภาค	5-46
5-12	รายชื่อโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกระดับจังหวัด	5-47
6-1	ประเภทตัวอย่างและพารามิเตอร์ที่ตรวจวิเคราะห์	6-5

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	แผนที่ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี	1-1
3-1	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่รับผิดชอบ 6 จังหวัด	3-2
3-2	จำนวนรถใหม่ที่จดทะเบียนในปี 2550	3-3
3-3	ปริมาณมูลฝอยในเขตเทศบาลในพื้นที่รับผิดชอบ 6 จังหวัด	3-4
3-4	ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนในเขตเทศบาลในพื้นที่รับผิดชอบ 6 จังหวัด	3-6
4-1	สถานีติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองเชื่อมต่อ	4-1
4-2	ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ของแม่น้ำเจ้าพระยา	4-2
4-3	ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ของแม่น้ำเจ้าพระยา	4-2
4-4	ปริมาณแอมโมเนียของแม่น้ำเจ้าพระยา	4-3
4-5	ปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ของแม่น้ำเจ้าพระยา	4-3
4-6	ปริมาณฟีคัล โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) ของแม่น้ำเจ้าพระยา	4-3
4-7	ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ของแม่น้ำสายหลัก	4-11
4-8	ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ของแม่น้ำสายหลัก	4-11
4-9	ปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ของแม่น้ำสายหลัก	4-11
4-10	ปริมาณฟีคัล โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) ของแม่น้ำสายหลัก	4-11
4-11	ปริมาณแอมโมเนียของแม่น้ำสายหลัก	4-11
4-12	ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ของคลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา	4-13
4-13	ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ของคลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา	4-13
4-14	ปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ของคลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา	4-13
4-15	ปริมาณฟีคัล โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) ของคลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา	4-13
4-16	ปริมาณแอมโมเนียของคลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา	4-13
4-17	สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี	4-16
4-18	ผลการตรวจวัดปริมาณฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM-10)	4-17
4-19	ผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซไนโตรเจนออกไซด์ (NO ₂)	4-17
4-20	ผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซโอโซน (O ₃) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง	4-18
4-21	ผลการตรวจวัดระดับเสียงริมถนนในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ	4-21
4-22	แผนที่แสดงที่ตั้งและประเภทระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลจำนวน 6 แห่งในพื้นที่ สสภ.6 นนทบุรี	4-23

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่		หน้า
4-23	ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) จากระบบบำบัดน้ำเสียทั้ง 6 แห่ง	4-25
4-24	ปริมาณสารแขวนลอย (SS) จากระบบบำบัดน้ำเสียทั้ง 6 แห่ง	4-25
4-25	ปริมาณน้ำมันและไขมัน (Fat Oil and Grease) จากระบบบำบัดน้ำเสียทั้ง 6 แห่ง	4-26
4-26	ปริมาณไนโตรเจนในรูปทีเคเอ็น (TKN) จากระบบบำบัดน้ำเสียทั้ง 6 แห่ง	4-26
4-27	สัดส่วนเรื่องร้องเรียนแยกรายจังหวัดในปี 2550	4-27
4-28	สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในปี 2550	4-27
4-29	สัดส่วนช่องทางการร้องเรียนที่มีการใช้บริการ	4-28
4-30	สัดส่วนแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียน	4-28
4-31	สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ	4-29
4-32	สัดส่วนแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ	4-29
4-33	สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดนนทบุรี	4-30
4-34	สัดส่วนแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดนนทบุรี	4-30
4-35	สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี	4-31
4-36	สัดส่วนแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี	4-31
4-37	สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	4-32
4-38	สัดส่วนแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	4-32
4-39	สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดอ่างทอง	4-33
4-40	สัดส่วนแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดอ่างทอง	4-33
4-41	สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดสิงห์บุรี	4-34
4-42	สัดส่วนแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการร้องเรียนในเขตจังหวัดสิงห์บุรี	4-34
5-1	ร้อยละความพึงพอใจต่อโครงการคลองสวย น้ำใส ของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสิงห์บุรี	5-18
5-2	ร้อยละความพึงพอใจต่อโครงการคลองสวย น้ำใส ของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดอ่างทอง	5-19
5-3	ร้อยละความพึงพอใจต่อโครงการคลองสวย น้ำใส ของกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	5-20
5-4	ร้อยละความพึงพอใจต่อโครงการคลองสวย น้ำใส ของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดนนทบุรี	5-21
5-5	ร้อยละความพึงพอใจต่อโครงการคลองสวย น้ำใส ของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดปทุมธานี	5-22
5-6	ร้อยละความพึงพอใจต่อโครงการคลองสวย น้ำใส ของกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดสมุทรปราการ	5-23
5-7	ร้อยละความพึงพอใจต่อโครงการคลองสวย น้ำใสในภาพรวม (5 จังหวัด)	5-24

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่		หน้า
5-8	ตำแหน่งสถานีเครือข่ายใฝ่ระวังคุณภาพน้ำ กลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง	5-40
6-1	ระบบการจัดเก็บข้อมูลและการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูล	6-1
6-2	หลักการทำงานของโปรแกรมบันทึกและแก้ไขข้อมูลคุณภาพน้ำภาคสนาม	6-2
6-3	หลักการทำงานของโปรแกรมบันทึกและแก้ไขข้อมูลคุณภาพน้ำจากห้องปฏิบัติการ	6-2
6-4	หลักการทำงานของโปรแกรมรายงานสถานการณ์คุณภาพน้ำ	6-3
6-5	หลักการทำงานของระบบการสื่อสารข้อมูล	6-3
6-6	ขั้นตอนการปฏิบัติงานของห้องปฏิบัติการฯ สศก.6 นนทบุรี	6-6
6-7	การประชุมการจัดทำแบบสอบถามการบ่งชี้และจัดทำทะเบียนความรู้	6-9
6-8	การประชุมการจัดทำแบบสอบถามการบ่งชี้และจัดทำทะเบียนความรู้	6-9
6-9	รูปเล่มทำเนียบผู้เชี่ยวชาญและ CD การจัดการความรู้การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมเพื่อดูแลและป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม	6-9
6-10	การประชุม Cops ที่จังหวัดเชียงใหม่	6-10
6-11	การประชุม Cops ที่จังหวัดขอนแก่น	6-11
6-12	การศึกษาดูงาน KM ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1-16	6-11
6-13	ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สศก.6	6-14

1. สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ปี 2550

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นครบุรี ได้ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแหล่งน้ำบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา คลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำสายหลักในภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ แม่น้ำน้อย แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี โดยมีสถานีติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ จำนวน 36 สถานี (แสดงดังรูปที่ 1) มีการเก็บตัวอย่างน้ำ 4 ครั้งต่อปี จากการติดตาม ตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ สามารถสรุปผลการประเมินสถานการณ์คุณภาพน้ำได้ดังนี้

1.1 แม่น้ำเจ้าพระยา

1) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 1

พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาดังแต่ท่าเรือกรุงเทพ ถึง พระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน จัดอยู่ในประเภทที่ 5 (เสื่อมโทรมมาก) ส่วนคุณภาพน้ำตั้งแต่ สะพานกรุงเทพฯ ถึงสะพานพระรามหก จัดอยู่ในประเภทที่ 4 (เสื่อมโทรม) โดยมีดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) ซึ่งมีค่าโดยเฉลี่ย 3.4 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีค่าโดยเฉลี่ย 3.2 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.80 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 50,083 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิคัล โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 25,346 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

2) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2

พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงนี้ เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินจัดอยู่ในประเภทที่ 3 โดยมีดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) ซึ่งมีค่าโดยเฉลี่ย 4.46 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีค่าโดยเฉลี่ย 1.76 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.08 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 14,660 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิคัล โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 3,280 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

3) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3

พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงนี้ เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินจัดอยู่ในประเภทที่ 3 -4 โดยมีดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) ซึ่งมีค่าโดยเฉลี่ย 6.02 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีค่าโดยเฉลี่ย 1.28 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.22 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 34,400 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิคัล โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 5,315 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

สรุปภาพรวม จากการติดตาม ตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่ น้ำเจ้าพระยา ปี 2550 เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำของปี 2549 พบว่าในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 3 คุณภาพน้ำมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง ส่วนคุณภาพน้ำในช่วงที่ 2 มีแนวโน้มดีขึ้น

1.2 แม่น้ำน้อย

พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำน้อย เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน จัดอยู่ในประเภทที่ 4 โดยมีดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) ซึ่งมีค่าโดยเฉลี่ย 5.24 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีค่าโดยเฉลี่ย 2.28 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.30 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 42,287 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 13,273 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

1.3 แม่น้ำป่าสัก

พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำป่าสัก เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน จัดอยู่ในประเภทที่ 4 โดยมีดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) ซึ่งมีค่าโดยเฉลี่ย 4.8 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีค่าโดยเฉลี่ย 2.1 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.07 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 26,667 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 4,211 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

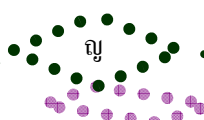
1.4 แม่น้ำลพบุรี

พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำลพบุรี เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน จัดอยู่ในประเภทที่ 4 โดยมีดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) ซึ่งมีค่าโดยเฉลี่ย 5.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีค่าโดยเฉลี่ย 3.3 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.28 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 58,611 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 47,211 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพน้ำแม่น้ำสายหลักทั้ง 3 สาย พบว่า คุณภาพน้ำของแม่น้ำน้อยค่อนข้างจะเสื่อมโทรม มากกว่าแม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี

1.5 คลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา

พบว่าคุณภาพน้ำคลองเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยาระหว่างจังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร และนนทบุรี จัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 5 เสื่อมโทรมมาก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำในแต่ละคลอง พบว่าคลองพระโขนง มีความเสื่อมโทรมมากที่สุด

1.6 สถานการณ์คุณภาพน้ำรายจังหวัด

1) จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในเขตจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าคุณภาพน้ำจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 5 เสื่อมโทรมมาก โดยมีปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เฉลี่ย 4.1 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.99 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 51,117 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 28,563 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

2) จังหวัดนนทบุรี

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่าคุณภาพน้ำจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 4 เสื่อมโทรม โดยมีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) เฉลี่ย 3.3 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เฉลี่ย 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.09 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 41,778 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 19,311 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

3) จังหวัดปทุมธานี

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในเขตจังหวัดปทุมธานี พบว่าคุณภาพน้ำจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 3 พอใช้ โดยมีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) เฉลี่ย 4.55 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เฉลี่ย 1.7 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.04 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 9,175 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 2,125 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

4) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าคุณภาพน้ำจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 4 เสื่อมโทรม โดยมีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) เฉลี่ย 4.87 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เฉลี่ย 2.49 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.16 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 33,252 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 12,761 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

5) จังหวัดอ่างทอง

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในเขตจังหวัดอ่างทอง พบว่าคุณภาพน้ำจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 4 เสื่อมโทรม โดยมีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) เฉลี่ย 6.2 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เฉลี่ย 1.75 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.44 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 74,334 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 14,454 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

6) จังหวัดสิงห์บุรี

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในเขตจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าคุณภาพน้ำจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 4 เสมอโทรม โดยมีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) เฉลี่ย 5.8 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เฉลี่ย 2.13 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแอมโมเนีย มีค่าโดยเฉลี่ย 0.35 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 40,333 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร และฟิโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) มีค่าโดยเฉลี่ย 24,577 เอ็ม.พี.เอ็น/100 มิลลิลิตร

2. คุณภาพอากาศและเสียง

2.1 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศ

ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในบรรยากาศ ในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี จำนวน 9 สถานี ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 5 สถานี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 2 สถานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 สถานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 สถานี ด้วยเครื่องมืออัตโนมัติ ตลอด 24 ชั่วโมง และผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศ ด้วยเครื่องเก็บฝุ่นละอองชนิดปริมาตรสูง (Hi-Volume) ในจังหวัดสิงห์บุรีและอ่างทอง ตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม 2549 ถึง กันยายน 2550 พบว่าคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยรวม อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ยกเว้นปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM - 10) ก๊าซโอโซน (O₃) และก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) โดยฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน พบว่ามีบางสถานีที่เกินมาตรฐานกำหนดและบางสถานีเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราว ยกเว้นสถานี บริษัท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ที่ไม่มีปัญหาเรื่องฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน ส่วนก๊าซโอโซน พบว่ามีบางช่วงบางสถานีที่มีค่าเกินมาตรฐานกำหนด ได้แก่ สถานี บริษัท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) จังหวัดนนทบุรี สถานีการเคหะชุมชนบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สถานีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต จังหวัดปทุมธานี และสถานีโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ พบเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราวที่สถานีโรงจักรพระนครใต้ จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนจังหวัดสิงห์บุรีและจังหวัดอ่างทอง พบว่าปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มีค่าไม่เกินมาตรฐานกำหนด

2.2 คุณภาพเสียง

ผลการตรวจวัดคุณภาพเสียง ในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี โดยแบ่งการเฝ้าระวังคุณภาพเสียงเป็น 2 พื้นที่ คือ บริเวณพื้นที่ทั่วไป ได้แก่ บริเวณมหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และ บริเวณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งดำเนินการตรวจวัดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง กันยายน 2550

และบริเวณพื้นที่ริมถนน ซึ่งเป็นสถานีตรวจวัดชั่วคราว ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ นำผลที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2540) เรื่องกำหนดมาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดค่าระดับเสียงเฉลี่ย(L_{eq}) 24 ชั่วโมงไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ (dBA) จากการเฝ้าระวังคุณภาพเสียง ในบริเวณพื้นที่ทั่วไปทั้ง 2 แห่ง พบว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนพื้นที่ริมถนนพบว่าเกินเกณฑ์มาตรฐานกำหนด

3. นำเสียชุมชน

3.1 ข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสีย

ระบบบำบัดน้ำเสีย ในพื้นที่รับผิดชอบของ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี จำนวน 6 แห่งได้มีการออกแบบระบบบำบัด ให้สามารถรองรับปริมาณน้ำเสีย ประมาณ 88,200 ลบ.ม./วัน แต่ปัจจุบันมีน้ำเข้าระบบ ประมาณ 21,700 ลบ.ม./วัน คิดเป็น 24.60% ทั้งนี้มีระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เทศบาลเมืองอ่างทอง และเทศบาลตำบลพระอินทราชา ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมเมื่อเดือนตุลาคม 2549 ทำให้ระบบชำรุด เสียหายไม่สามารถเดินระบบได้ และอยู่ระหว่างการปรับปรุงซ่อมแซม

3.2 ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสีย

ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลจำนวน 3 แห่ง ที่มีการเดินระบบได้แก่ เทศบาลนครนนทบุรี เทศบาลเมืองปทุมธานี และเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 ครั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้งอุตสาหกรรม พบว่า

- ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ 4 มีค่า น้ำมันและไขมัน (Fat, Oil and Grease) เกินมาตรฐานกำหนด
- ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองปทุมธานี ครั้งที่ 3 มีค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เกินมาตรฐานกำหนด
- ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครนนทบุรี ครั้งที่ 3 มีค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เกินมาตรฐานกำหนด

4. เรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี ได้รับเรื่องร้องเรียน จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ เอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่รับผิดชอบ ในปี 2550 จำนวนทั้งหมด 160 เรื่อง ลดลงจากปี 2549 ที่มีจำนวน 175 เรื่อง โดยจังหวัดสมุทรปราการ มีเรื่องร้องเรียนมากที่สุด จำนวน 55 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาเป็นจังหวัด นนทบุรี จำนวน 35 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 20 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10

จังหวัดอ่างทอง จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6 และจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4 ตามลำดับ โดยปัญหาที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุด คือ ปัญหากลิ่นเหม็น มีการร้องเรียนคิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมาคือ ปัญหาน้ำเสีย (ร้อยละ 27) ปัญหาฝุ่นละออง/เขม่าควัน (ร้อยละ 23) ปัญหาเสียงดัง/เสียงรบกวน (ร้อยละ 13) ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (ร้อยละ 4) และปัญหาสารเคมี/สารอันตราย/ของเสียอันตราย (ร้อยละ 2) ตามลำดับ

4.1 สรุปสถานการณ์เรื่องร้องเรียนในพื้นที่รายจังหวัด

จังหวัดสมุทรปราการ

ปัญหาหลัก ได้แก่ กลิ่นเหม็น น้ำเสีย และปัญหาฝุ่นละออง โดยแหล่งกำเนิดมลพิษหลักร้อยละ 73.0 มาจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ โรงงานฟอกย้อมที่ปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ ปัญหาฝุ่นละอองและกลิ่นจากโรงงานเหล็ก หลอมโลหะ และ โรงงานฟอกหนัง เป็นต้น

จังหวัดนนทบุรี

ปัญหาหลัก ได้แก่ กลิ่นเหม็น น้ำเสีย ฝุ่นละออง/เขม่าควัน และเสียงดัง/เสียงรบกวน โดยแหล่งกำเนิดมลพิษหลักร้อยละ 40 มาจากสถานประกอบการ/สถานที่ที่ไม่ใช่แหล่งกำเนิดมลพิษตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ซ่อมรถยนต์ ร้านรับซื้อของเก่า ฟาร์มเลี้ยงม้า เป็นต้น รองลงมาคือ โรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 34

จังหวัดปทุมธานี

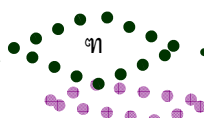
ปัญหาหลัก ได้แก่ น้ำเสีย กลิ่นเหม็น และฝุ่นละออง/เขม่าควัน โดยแหล่งกำเนิดมลพิษหลักร้อยละ 44 มาจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ โรงงานเหล็ก หลอมโลหะ รองลงมา มาจากสถานประกอบการ/สถานที่ที่ไม่ใช่แหล่งกำเนิดมลพิษตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ร้านรับซื้อของเก่า ซ่อมรถยนต์ กิจการประดับยนต์ คิดเป็นร้อยละ 28

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัญหาหลัก ได้แก่ ฝุ่นละออง/เขม่าควัน น้ำเสีย และกลิ่นเหม็น โดยแหล่งกำเนิดมลพิษหลักร้อยละ 52 มาจากโรงงานอุตสาหกรรม รองลงมา มาจากสถานประกอบการ/สถานที่ที่ไม่ใช่แหล่งกำเนิดมลพิษตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กิจการประดับยนต์ ท่าเรือขนถ่ายแร่ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 33

จังหวัดอ่างทอง

ปัญหาหลัก ได้แก่ น้ำเสีย ฝุ่นละออง/เขม่าควัน กลิ่นเหม็นและเสียงดัง/เสียงรบกวน โดยแหล่งกำเนิดมลพิษหลักร้อยละ 80 มาจากโรงงานอุตสาหกรรม รองลงมา มาจากสถานประกอบการ/สถานที่ที่ไม่ใช่แหล่งกำเนิดมลพิษตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมเลี้ยงปลาในกระชังที่มีการเชือดปลาในน้ำ ทำให้เลือดปลาไหลลงสู่แหล่งน้ำ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 20

จังหวัดสิงห์บุรี

ปัญหามลพิษหลักได้แก่ น้ำเสีย ผุนละออง/เขม่าควัน โดยแหล่งกำเนิดมลพิษหลัก ร้อยละ 43 มาจากโรงงานอุตสาหกรรม รองลงมา มาจากสถานประกอบการ/สถานที่ที่ไม่ใช่ แหล่งกำเนิดมลพิษตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นปลาที่เลี้ยงใน กระชังตายโดยไม่ทราบสาเหตุ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 29

5. แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมผสมผสานอย่างบูรณาการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน บนฐานการพัฒนาที่สมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

แนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ตามหลักการของพื้นที่-ภารกิจ-การมีส่วนร่วม (Area-Function-Participation : AFP) เป็นหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ตรงกับภารกิจของหน่วยงาน และเกิดจากการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ประกอบกับการจัดการสิ่งแวดล้อมผสมผสานแบบบูรณาการ ให้ครอบคลุมในมิติทางราบ คือ การประสานและเชื่อมโยงแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม จากหลาย ๆ หน่วยงาน เพื่อแก้ปัญหาซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่หนึ่ง ๆ มิติทางตั้ง คือ การที่ส่วนกลางกระจายอำนาจหน้าที่และภารกิจพร้อมจัดสรรงบประมาณลงสู่ภูมิภาค จังหวัด และท้องถิ่น มิติเชิงพื้นที่ คือ การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ โดยพิจารณาปัจจัยในพื้นที่ เช่น ระดับความรุนแรงของปัญหา ความยากง่ายในการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น เพื่อจัดลำดับความสำคัญ มิติเชิงเวลา คือ การประสานการดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อมในห้วงระยะเวลาเดียวกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.1 ความสอดคล้องของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ความสอดคล้องของตัวชี้วัดตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคกลาง พ.ศ. 2550-2554 แยกรายละเอียด ดังนี้

5.1.1 ด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

มีความสอดคล้องในการกำหนดเป้าหมายที่ความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของ อปท. โดยเน้นที่เครื่องมือ/กลไก ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น จำนวนเครือข่ายสิ่งแวดล้อม จำนวนระบบข้อมูลสารสนเทศ การใช้มาตรการทางกฎหมาย

5.1.2 ด้านการจัดการขยะมูลฝอย

มีความสอดคล้องในการกำหนดเป้าหมายที่การลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอย มีการ Recycle และ อปท. มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องเหมาะสม มีระบบคัดแยกขยะมูลฝอย

5.1.3 ด้านการจัดการน้ำเสีย

มีความสอดคล้องในการกำหนดเป้าหมายที่การลดลงของปริมาณความสกปรกของน้ำเสีย ซึ่งหมายถึง ระบบบำบัดน้ำเสียทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.4 ด้านการจัดการอากาศและเสียง

มีความสอดคล้องในการกำหนดเป้าหมายที่ข้อมูลคุณภาพอากาศและเสียงดีขึ้น

5.1.5 ด้านการจัดการของเสียอันตราย

มีความสอดคล้องในการกำหนดเป้าหมายที่ปริมาณของของเสียอันตรายมีการจัดการอย่างถูกต้องและเหมาะสม

5.1.6 ด้านการจัดการสารอันตราย

มีความสอดคล้องในการกำหนดเป้าหมายที่การลดการใช้สารเคมีอันตราย ซึ่งหมายถึงคุณภาพน้ำอยู่ในระดับดีขึ้น

5.1.7 ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน

มีความสอดคล้องในการกำหนดเป้าหมายที่จำนวนเทศบาลที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนตามเกณฑ์เมืองน่าอยู่

5.2 การถ่ายทอดแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี ได้ดำเนินการเผยแพร่และถ่ายทอดแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคกลาง พ.ศ. 2550-2554 สู่การปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการดังนี้

5.2.1 จัดส่งแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคกลาง จำนวน 600 เล่ม ลงเผยแพร่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ 6 จังหวัด ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2549

5.2.2 ดำเนินการถ่ายทอดแผนสู่การปฏิบัติ โดย

1) ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด 6 จังหวัด

2) จัดประชุมเจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด 6 จังหวัด เกี่ยวกับกรอบแผนปฏิบัติการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด

3) เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

4) ร่วมในการติดตามการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดในกิจกรรมคลินิกสุขภาพภาคกลาง

5.3 การประเมินการนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่การปฏิบัติ

การประเมินการถ่ายทอดแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 สู่การปฏิบัติในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด พ.ศ. 2551-2554 มีประเด็นหลัก คือ

5.3.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ คือ

- 1) ทรัพยากรน้ำ : การป้องกันอุทกภัย/ภัยแล้ง
- 2) ทรัพยากรดิน : การฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพดิน

5.3.2 ด้านการจัดการมลพิษ และสิ่งแวดล้อมเมือง คือ

- 1) การจัดการน้ำเสีย : ลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสีย
- 2) การจัดการขยะมูลฝอย : ลดปริมาณขยะมูลฝอย มีการ Recycle
- 3) การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง : ข้อมูลคุณภาพอากาศและเสียงที่ดีขึ้น
- 4) การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน : การวางผังเมืองและพื้นที่สีเขียว

5.3.3 ด้านการบริหารจัดการเน้นการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่าย

6. โครงการคลองสวย น้ำใส

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินงานนโยบายเชิงรุก เพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัดเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการดำเนินโครงการคลองสวย น้ำใส ทั้งนี้โดยการแสดงเจตนารมณ์ ที่ชัดเจนในการเข้าร่วมดำเนินงาน ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงความรับผิดชอบในการเป็นเจ้าของโครงการคลองสวย น้ำใส ในพื้นที่ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป โดยมีกิจกรรมหลัก ดังนี้

1. กิจกรรมประชาสัมพันธ์
2. กิจกรรมการปรับปรุงทัศนียภาพ
3. กิจกรรมการขุดลอกคลอง
4. กิจกรรมการจัดการน้ำเสีย
5. กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย
6. กิจกรรมการติดตามและประเมินผล

7. เครื่องช่วยเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ได้จัดทำโครงการเครื่องช่วยเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน โรงเรียน/สถาบันการศึกษา และประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำให้เป็นเครื่องช่วยในการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ โดยอบรมให้ความรู้เครื่องช่วยภาคประชาชนให้มีความสามารถตรวจสอบ และประเมินคุณภาพน้ำได้อย่างถูกต้อง และได้สนับสนุนชุดอุปกรณ์การตรวจหาค่าออกซิเจนละลายในน้ำ สถานีละ 1 ชุด ขณะนี้ได้อบรมเครื่องช่วยเฝ้าระวังคุณภาพน้ำจำนวน 110 คน มีเครื่องช่วยทั้งสิ้น 10 เครื่องช่วย และมีจุดตรวจคุณภาพน้ำ 10 สถานี ตั้งแต่จังหวัดสิงห์บุรี จนถึง จังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

รายชื่อเครื่องช่วยลุ่มน้ำเจ้าพระยา

1. เครื่องช่วยสิงห์รักษ์เจ้าพระยา โรงเรียนสิงห์บุรี	อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี
2. เครื่องช่วยชุมชนบ้านเป็งรักษ์เจ้าพระยา	อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
3. เครื่องช่วยชุมชนจระเข้ร้อง	อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง
4. เครื่องช่วยบางเสด็จรักษ์เจ้าพระยา 1	อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
5. เครื่องช่วยบางเสด็จรักษ์เจ้าพระยา 2	อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
6. เครื่องช่วยชุมชนประชารังสฤษฏ์ พระนครศรีอยุธยา	อำเภอบางบาล จังหวัด
7. เครื่องช่วยโรงเรียนวัดชุมพลและชุมชนบ้านเลน พระนครศรีอยุธยา	อำเภอบางปะอิน จังหวัด
8. เครื่องช่วยชุมชนบ้านศาลาแดงเหนือ	อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
9. เครื่องช่วยทำนน้ำโรงเรียนวัดตึก	อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
10. เครื่องช่วยชมรมรักษ์คลองบางฝ้ายและเครื่องช่วยตำบลบางหัวเสือ	อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

8. การส่งเสริมพหุภาคีในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (Local Agenda 21)

การส่งเสริมพหุภาคีในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ภายใต้แผนปฏิบัติการ 21 ระดับท้องถิ่น (Local Agenda 21) เป็นการดำเนินการพัฒนาชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในลักษณะพหุภาคี ทั้งภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาชน และภาคเอกชน และอาศัยเครื่องมือในการดำเนินการ คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการ 21 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่บูรณาการทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เกิดจากการที่พหุภาคีร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติ และร่วมในการติดตามประเมินผล อันจะนำมาซึ่งความสุขของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืน

8.1 พื้นที่ดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการ 21 ระดับท้องถิ่น

8.1.1 จังหวัดนนทบุรี เริ่มดำเนินการปีงบประมาณ พ.ศ.2548 ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย

8.1.2 จังหวัดอ่างทอง เริ่มดำเนินการปีงบประมาณ พ.ศ.2549 ได้แก่ เทศบาลตำบลศาลเจ้าโรงทอง อำเภอวิเศษชัยชาญ

8.2 ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2549-2550

ปีงบประมาณ พ.ศ.2549 ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ 21 ระดับท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เทศบาลศาลเจ้าโรงทอง ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสรุปผลการประชุม และถอดบทเรียนการดำเนินการ โดยมีวิทยากรกระบวนการ เป็นแกนนำ ตลอดจนได้นำเสนอแผนปฏิบัติการ 21 ต่อคณะกรรมการพัฒนาศาลเจ้าโรงทอง

8.3 การนำแผนปฏิบัติการ 21 สู่อำเภอปฏิบัติ

ปีงบประมาณ พ.ศ.2550 ได้ผลักดันให้เกิดการดำเนินกิจกรรมตามแผน โดยเทศบาลตำบลศาลเจ้าโรงทอง ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้วงเงินงบประมาณที่สภาเทศบาลได้อนุมัติ ซึ่งมีโครงการนำร่องด้านสิ่งแวดล้อม คือ โครงการคัดแยกขยะในชุมชน กิจกรรมหลัก คือ การคัดแยกขยะในชุมชนวัดสำโรง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความต้องการของชุมชนเอง โดยมีแกนนำชุมชน ร่วมกับอาจารย์โรงเรียนวัดนางโน เป็นหลัก และศูนย์กลางในการคัดแยกขยะ และการทำน้ำหมักจุลินทรีย์ EM เป็นการขยายผลจากการคัดแยกขยะ โดยนำขยะอินทรีย์มาทำประโยชน์ นอกจากนี้ยังดำเนินกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์การใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ณ ตลาดสดเทศบาลตำบลศาลเจ้าโรงทอง และตลาดนัดในเขตเทศบาลตำบลศาลเจ้าโรงทอง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มีการแจกแผ่นพับและสื่อเผยแพร่ มอบถุงผ้าให้กับประชาชนมาจ่ายตลาด จัดกิจกรรมให้ประชาชนร่วมตอบคำถามวิถีชีวิตการใช้ถุงพลาสติก ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของเทศบาล

9. การพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นครบุรี ปีงบประมาณ 2550

การพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการเพื่อการตรวจวิเคราะห์ ในเบื้องต้นสามารถเพิ่มศักยภาพการตรวจวิเคราะห์แอมโมเนีย จากเดิมเป็นการตรวจวิเคราะห์แบบการกลั่น ซึ่งวิธีการนี้จะตรวจวิเคราะห์แอมโมเนียที่มีปริมาณสูงๆ เท่านั้น ปัจจุบันได้พัฒนาการตรวจวิเคราะห์เป็นแบบพีเนด ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถตรวจวิเคราะห์แอมโมเนียที่มีปริมาณต่ำๆ ได้ และได้ผลถูกต้อง แม่นยำ น่าเชื่อถือ และได้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ตามกรอบรายการครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการ จำนวน 3 รายการ ได้แก่ เครื่องวิเคราะห์โลหะหนัก ชนิด Graphite Furnace Atomic Absorption Spectrophotometer (GFAAS) ทดแทนเครื่องเดิมที่ชำรุด เนื่องจากใช้งานมาเป็นระยะเวลาเวลานาน ผู้ดูแลความชื้นแบบใช้สารเคมี และอุปกรณ์เก็บตัวอย่างน้ำ ดำเนินการซ่อมแซมครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์/สำนักงาน เพื่อให้คงศักยภาพในการตรวจวิเคราะห์ จำนวน 6 เครื่อง ได้แก่ เครื่องกลั่นน้ำ เครื่องฟอกอากาศ เครื่องวัดความนำไฟฟ้าและความเค็ม เครื่องวิเคราะห์โลหะหนักชนิด Flame เครื่องปรับอากาศ และตู้เย็น ซ่อมแซมห้องปฏิบัติการ จำนวน 7 ห้อง ดำเนินการจัดซื้อวัสดุ สารเคมี CRM เพื่อใช้ในการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อมตามศักยภาพของห้องปฏิบัติการ ทำการปรับปรุงซ่อมแซมห้องปฏิบัติการเพื่อให้ได้ตามมาตรฐาน

การพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานสำหรับการควบคุมคุณภาพระหว่างห้องปฏิบัติการ จำนวน 7 พารามิเตอร์ ได้แก่ แอมโมเนีย แคลเซียม โครเมียม สังกะสี ตะกั่ว ทองแดง นิกเกิล ทดสอบวิธีการตรวจวิเคราะห์โดยวิธีใช้สารละลายมาตรฐาน เข้าร่วมทดสอบความชำนาญการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อมกับกรมวิทยาศาสตร์บริการ จำนวน 7 พารามิเตอร์ ได้แก่ ซีโอดี(COD) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) แคลเซียม (Ca) ทองแดง (Cu) เหล็ก (Fe) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) โดยทั้งหมดผลการทดสอบผ่านอยู่ในเกณฑ์ ดำเนินการสอบเทียบครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ จำนวน 5 เครื่อง และเครื่องแก้ว จำนวน 9 ชิ้น เพื่อความถูกต้องและน่าเชื่อถือในการตรวจวิเคราะห์ และการใช้เครื่องมือตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

10. โครงการฟื้นฟูเพื่อสายใยรักแห่งครอบครัวผู้ประสบภัยพิบัติในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

สืบเนื่องจากการเกิดอุทกภัยในพื้นที่หลายจังหวัด มีประชาชนที่ประสบภัยน้ำท่วมได้รับความเดือดร้อนทั้งที่อยู่อาศัย อาหาร สุขภาพอนามัย และการทำมาหากิน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จึงทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ พระราชทาน “โครงการฟื้นฟูเพื่อสายใยรักแห่งครอบครัวผู้ประสบภัยพิบัติ” ขึ้น โดยเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า

ศรีรัศมิ์ พระวรราชาฯ ที่ทรงพระราชทานแนวทางในการดำเนินงานโครงการฯ ในลักษณะบูรณาการ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยน้ำท่วมในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ปทุมธานี อ่างทอง สิงห์บุรี และจังหวัดชัยนาท โดยร่วมกันฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่และ ชีวิตของประชาชนที่ประสบภัยน้ำท่วมจนกว่าจะกลับสู่สภาวะปกติ และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี ได้ดำเนินการตามโครงการฯ ดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงานคลินิกสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุน หน่วยฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเพื่อ สายใยรักแห่งครอบครัว
2. ประสานการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา และปทุมธานี
3. ตรวจสอบ ติดตาม เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ แม่น้ำเจ้าพระยา
4. การเตรียมการออกหน่วยคลินิกสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จัดทำชุดนิทรรศการเพื่อให้ ความรู้ เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมหลังอุทกภัย ป้ายประชาสัมพันธ์ กล้องรับฟังความคิดเห็น สติกเกอร์ติดข้างขวดน้ำหมัก และผลิตน้ำหมักชีวภาพ

11. วิกฤตการณ์แม่น้ำเจ้าพระยาเน่าปลาตาย

จากเหตุการณ์แม่น้ำเจ้าพระยาเน่าทำให้ปลาตาย เป็นจำนวนมากตลอดลำน้ำ เจ้าพระยา ตั้งแต่บริเวณจังหวัดอ่างทอง ถึง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในช่วงเช้าของวันที่ 12 มีนาคม 2550 นั้นสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอ่างทอง และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ที่ 6 นนทบุรี ได้เข้าตรวจสอบเหตุการณ์ดังกล่าว พบว่า เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2550 เรือบรรทุกสินค้าชื่อ ยูอี 35 บรรทุกน้ำตาลทรายแดงประมาณ 650 ตัน ล่มบริเวณวัดท้องคุ้ง อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง และได้มีการกู้เรือ ในวันที่ 10 มีนาคม 2550 โดยทำการดูดน้ำตาลที่ยังตกค้างในเรือทิ้งลงสู่แม่น้ำ และ เป่าอากาศบริเวณท้องเรือเพื่อลอยลำเรือทำให้เกิดการแพร่กระจายของน้ำตาลไปตามกระแสน้ำ เป็น เหตุให้ปลาในแม่น้ำและปลาที่เลี้ยงในกระชังตายเป็นจำนวนมาก

11.1 การติดตามสถานการณ์คุณภาพน้ำ

ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา ในวันที่ 12 มีนาคม 2550 พบว่า บริเวณท่าน้ำวัดจุฬามณี อำเภอบางบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ค่าออกซิเจนละลายน้ำต่ำสุดมีค่า เท่ากับ 1.02 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) มีค่าเท่ากับ 37.5 มิลลิกรัมต่อลิตร และมีการติดตามการเคลื่อนตัวของมวลน้ำเสียในวันที่ 14 มีนาคม 2550 บริเวณ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพบจุดที่มีค่าออกซิเจนลดต่ำถึง 0.9 มิลลิกรัมต่อลิตร

วันที่ 15 มีนาคม 2550 บริเวณอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบจุดที่มีค่าออกซิเจนลดต่ำถึง 1.1 มิลลิกรัมต่อลิตร และวันที่ 16 มีนาคม 2550 บริเวณใต้โรงงานกระดาษบางปะอิน อ.บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบจุดที่มีค่าออกซิเจนลดต่ำถึง 0.8 มิลลิกรัมต่อลิตร และตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม จนถึงวันที่ 21 มีนาคม 2550 มวลน้ำเสียอยู่ที่บริเวณศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ซึ่งจากสถานการณ์ปกติที่ผ่านมาในปี 2550 คุณภาพน้ำบริเวณช่วงนี้ ค่าปริมาณความสกปรกของน้ำในรูปของบีโอดี (BOD) อยู่ในช่วง 1.1 – 1.4 มิลลิกรัมต่อลิตร จึงสรุปได้ว่า สาเหตุของแม่น้ำเจ้าพระยานำเกิดจากปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำลดลงนั้น เป็นผลมาจากมีปริมาณสารอินทรีย์ที่ปนเปื้อนอยู่ในแหล่งน้ำมีปริมาณสูง ได้เคลื่อนตัวลงมาจนถึงจุดที่ทำให้ออกซิเจนลดต่ำลงมากจนกระทั่งทำให้ปลาตาย

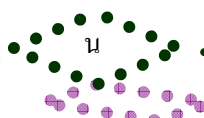
11.2 การดำเนินการแก้ไขปัญหา

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยกรมควบคุมมลพิษ ร่วมกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการแก้ไขปัญหาในแม่น้ำเจ้าพระยาน้ำเสีย โดยใช้เรือจำนวน 3 ลำ ล่องติดตามมวลน้ำเสีย เพื่อเติมอากาศและฉีดสเปรย์เชื้อจุลินทรีย์ (EM) ซึ่งเป็นการเพิ่มปริมาณออกซิเจนละลายน้ำลงสู่แม่น้ำโดยตรงบริเวณอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบริเวณศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนถึงวันที่ 25 มีนาคม 2550 ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำพบว่า คุณภาพน้ำกลับสู่สภาวะปกติ กรมควบคุมมลพิษจึงประกาศสถานการณ์คุณภาพน้ำกลับสู่สภาวะปกติ

11.3 สรุปสาเหตุที่ทำให้ปลาตายและการฟ้องร้องจ่ายค่าชดเชย

จากการตรวจสอบคุณภาพน้ำด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถยืนยันได้ว่า เหตุการณ์เรื่อน้ำตาลล่มเป็นสาเหตุที่ทำให้ปริมาณออกซิเจนในแม่น้ำเจ้าพระยาค่อยๆ ลดลงจนกระทั่งถึงจุดทำให้ปลาตาย

ขั้นตอนที่ต้องดำเนินการต่อไป คือรัฐจะต้องดำเนินการประสานงานกับสหภาพความ เพื่อเป็นตัวแทนในการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายให้กับประชาชนจากเจ้าของเรื่อน้ำตาล ในเบื้องต้นคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการและแนวทางในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในกระชังที่ได้รับ ความเสียหายจากน้ำเสียใน 2 จังหวัด คือ จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 6 อำเภอ มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในกระชัง 231 ราย ปลากระชังเสียหาย 1,176 กระชัง พื้นที่ 2,284,450 ตารางเมตร มูลค่าความเสียหาย 51,057,458 บาท คณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่า กรณีสถานการณ์มลพิษทางน้ำเป็นเหตุการณ์ฉับพลัน ไม่สามารถแจ้งเตือนให้เกษตรกรป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในกระชังได้รับความเสียหายคราวนี้ จึงเห็นควรดำเนินการใน 2 ส่วน คือ

• ส่วนที่ 1 ให้จ่ายเงินช่วยเหลือจากเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2546 วงเงิน 50 ล้านบาท โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจ่ายเงินค่าชดเชยในอัตรา 257 บาทต่อตารางเมตรรายละไม่เกิน 80 ตารางเมตร หรือไม่เกิน 20,560 บาทต่อราย ให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเสียหายจำนวน 231 ราย เพื่อเป็นการเยียวยาเฉพาะหน้า

• ส่วนที่ 2 จ่ายจากงบกลางในรายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉิน ซึ่งมีวงเงินที่จะต้องขอรับการสนับสนุนงบกลางปี 2550 จากคณะรัฐมนตรีเป็นเงิน 30,634,475 บาท

• ส่วนภาครัฐ ได้มอบให้กรมควบคุมมลพิษเป็นตัวแทนของหน่วยราชการในการรวบรวมค่าเสียหายของแต่ละกระทรวงที่ได้ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา เพื่อส่งมอบให้กับอัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องเรียกค่าเสียหายจากเจ้าของเรื่อน้ำตาล ทั้งนี้สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี ได้รวบรวมข้อมูลหลักฐานค่าใช้จ่ายในการร่วมแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาเน่าบริเวณจังหวัดอ่างทองและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจำนวนเงิน 82,404 บาท ส่งให้กับกรมควบคุมมลพิษและทำหนังสือมอบอำนาจให้ดำเนินการแทนต่อไป

11.4 มาตรการในการแก้ไขปัญหา

1) มาตรการระยะสั้น

• สร้างเครือข่ายโดยให้ประชาชนผู้เลี้ยงปลามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำเมื่อพบเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงสามารถดูลักษณะคุณภาพน้ำทางกายภาพได้

• ส่งเสริมให้ประชาชนผู้เลี้ยงปลาสามารถตรวจวัดปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำอย่างง่ายได้

2) มาตรการระยะยาว

• ออกกฎหมายกำหนดบทลงโทษกับผู้กระทำความผิดให้รุนแรง เพื่อให้เกิดความตระหนักและรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

• ควรกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาให้ชัดเจน ในกรณีเกิดเหตุการณ์อุบัติภัยทางน้ำ

• ควรกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาจากอุบัติภัยทางน้ำเพียงหน่วยงานเดียว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนในการติดต่อขอความช่วยเหลือ

• ควรมีเอกสารและคู่มือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการได้ทราบ เมื่อเกิดเหตุการณ์อุบัติภัยทางน้ำ จะต้องติดต่อหรือแจ้งเหตุกับหน่วยงานใด

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี
47/100 หมู่ 4 ซอยโรงพยาบาลศรีธัญญา ถนนติวานนท์
ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
โทร 02 968 8534 โทรสาร 02 968 8062
www.reo06.net e-mail : reo06@mnre.go.th
<http://reo06.envicluster.deqp.go.th>